

บทคัดย่อ

174492

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การนำมาตรการคุมประพฤตินิติบุคคลมาใช้กับคดีมลพิษ
ที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม

ชื่อผู้เขียน : นายธนวุฒิ วงศ์อนันต์

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2548

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. รองศาสตราจารย์รัล เล็งวิทยา

ประธานกรรมการ

2. อาจารย์ประพจน์ คล้ายสุบรรณ

ในปัจจุบันนี้นานาประเทศต่างเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมของนิติบุคคลอันได้แก่โรงงานอุตสาหกรรมนั้น ถือเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะร้ายแรง สร้างความเสียหายในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศและยังถูกจัดให้เป็นประเภทหนึ่งของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (economic crime) อีกด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอามาตรการทางอาญามาใช้บังคับ แต่มาตรการทางอาญาตามพระราชบัญญัติที่มีหน้าที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่ามีเพียงโทษปรับเท่านั้นที่จะสามารถนำมาใช้กับนิติบุคคลได้ แต่การลงโทษปรับในคดีมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคดีที่สร้างความเสียหายให้ประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมากนั้น การลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทำความผิดของโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในรูปแบบของนิติบุคคล ได้มีการเยียวยาแก้ไขโดยผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด เพราะการบังคับใช้โทษทางอาญาตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่ควรแต่คำนึงถึงวัตถุประสงค์เพียงเพื่อรักษาความยุติธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและจัดการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลักประกอบกับความผิดในคดีที่มีผู้ต้องหาเป็นนิติบุคคลนั้น มีบุคคลที่ต่างจากบุคคลธรรมดาทำให้ผู้แทนนิติบุคคลนั้น

อาศัยช่องว่างทางกฎหมายใช้นิติบุคคลเป็นเกราะกำบังในการกระทำความผิดภายใต้หลักการที่ว่านิติบุคคลเป็นเพียงบุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้นเท่านั้น ไม่มีตัวตนจริง ๆ การกระทำต่าง ๆ ต้องผ่านผู้แทนซึ่งผู้แทนเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยอ้างว่าเป็นการบริหารงานภายในองค์กร ผู้แทนเหล่านี้จึงผลกระทบความรับผิดให้นิติบุคคลรับผิดไป เพราะนิติบุคคลโดยสภาพสามารถรับโทษได้เพียงแค่โทษปรับเท่านั้น

ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า ในประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจสูงได้มีการพัฒนารูปแบบของมาตรการทางอาญาที่ปรับใช้กับนิติบุคคลโดยเป็นมาตรการที่ใช้ลงโทษกับนิติบุคคลโดยเฉพาะ แยกต่างหากจากโทษที่จะลงกับผู้แทนนิติบุคคล โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำมาตรการคุมประพฤติมาใช้กับนิติบุคคลโดยให้อำนาจศาลในการที่จะใช้ดุลพินิจในการลงโทษนิติบุคคลอย่างกว้างขวาง โดยมาตรการคุมประพฤตินิติบุคคลนั้นเป็นมาตรการอิสระจากโทษอื่น ซึ่งวิธีการและวัตถุประสงค์ของคุมประพฤตินิติบุคคลจะแตกต่างจากการคุมประพฤติบุคคลธรรมดา คือ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะลงโทษนิติบุคคลโดยให้ชดเชยทดแทนความเสียหายที่ก่อให้เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายและสังคม อีกทั้งควบคุมมิให้นิติบุคคลกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกันขึ้นอีก โดยให้นิติบุคคลทำงานหรือจ่ายเงิน หรือใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ให้นุเคราะห์ไปทำงาน ชดเชยให้แก่ชุมชน ชดใช้ค่าเสียหายที่ก่อให้เกิดขึ้น หรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น แก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นทำให้สังคมยอมรับนิติบุคคลนั้น ๆ ว่ายังมีประโยชน์ต่อผู้อื่น และเป็นการลงโทษโดยทำให้นิติบุคคลที่กระทำผิดสูญเสียเวลาในการประกอบธุรกิจ ตลอดจนสูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ อันเป็นการชดใช้และแก้ไขผลร้ายที่เกิดขึ้นแก่สังคมและอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานคุมประพฤติ เป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำผิดขึ้นอีก ถ้ามีการผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติดศาลจะเป็นผู้ใช้มาตรการอื่นลงโทษ เช่น เพิกถอนใบอนุญาต หรือปิดกิจการของนิติบุคคลก็ได้ มาตรการคุมประพฤตินิติบุคคลจึงเป็นมาตรการทางอาญาที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้กับคดีมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทยโดยนำมาใช้เป็นมาตรการเสริมควบคู่กับการลงโทษปรับทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเกรงกลัวและผู้เสียหายกับสภาพสิ่งแวดล้อมจะได้รับการ

แก้ไขฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม กับทั้งทำให้การลงโทษทางอาญาค่อนตินบุคคลซึ่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยจะทำให้ไม่เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่ผู้แทนนิติบุคคลหรือโรงงานอุตสาหกรรมจะใช้ตัวนิติบุคคลเป็นเกราะกำบัง เพราะมาตรการคุมประพฤตินิติบุคคลเป็นการลงโทษกับตัวโรงงานอุตสาหกรรม หรือนิติบุคคลโดยตรง ไม่ว่าผู้แทนนิติบุคคลจะเปลี่ยนแปลงกี่ครั้ง ผู้แทนชุดใหม่ก็ต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่คุมประพฤตินิติบุคคลต่อไป ส่งผลให้นิติบุคคลที่กระทำผิดมีความตระหนักและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปมิใช่นั่นเพียงแต่การลงโทษปรับแบบเดิมแล้วก็ยุติกันไป

ABSTRACT

174492

**Thesis Title : Application of Corporate Probation in Industrial
Pollution Cases**

Student's Name : Mr. Tanawut Wongananda

Degree Sought : Master of Laws

Academic Year : 2005

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Jaral Lengvithaya	Chairperson
2. Mr. Prapot Klaisuban	

At present, various countries have accepted the fact that pollution-causing acts by juristic persons such as industrial plants can be classified as a serious crime, causing widespread damage that affects both the economy and security of the country. The fact that it is classified as one type of economic crime thus renders it necessary to impose punitive measures on them as in criminal cases. However, criminal measures imposed on juristic persons according to the Act for the Protection of the Environment in Thailand are restricted to fines only. Levying fines in environment-related wrongdoing that has caused damage to the environment in the form of pollution may not result in the wrongdoers rectifying their actions. Enforcement of the law in criminal cases regarding the environment should not be aimed solely at upholding justice. It should be aimed principally at preventing and eliminating actions

causing damage to the environment for the benefit of society. Criminal cases where juristic persons are defendants differ from cases where individuals are defendants. Representatives of juristic persons always seek refuge in loopholes in the law in which juristic persons are defined as persons only in legal terms. The real persons who conduct activities on their behalf are their representatives. Later on, when any wrongdoing is committed, the representatives are usually replaced under the pretext that it is for internal administrative reasons. Responsibility is placed on the shoulders of the so-called juristic persons that can only be punished by fines.

The results of the study show that in countries with a high degree of economic advancement, criminal measures applied to juristic persons have been developed that apply to them in particular, in the form of penalties separate from those imposed on their representatives. In the U.S., in particular, the Court of Justice has the power to impose heavy probationary or supervisory measures on juristic persons. Such measures are different from those applied to ordinary persons. The aim is to make juristic persons pay for the damage they have caused to victims and to society at large, and to supervise such juristic persons to ensure that they refrain from causing similar damage. Juristic persons in such cases will have to work or pay damages or deploy their resources in some way, such as by assigning their personnel to work for the benefit of the community, by paying recompense in the form of damages, or restoring the condition of the environment to its original status, and rectifying the damage done. By so doing, other people in that community can feel that

such juristic persons are still beneficial to them. At the same time, it represents a penalty for the juristic person in terms of business delayed and resources lost. The damage to society can be rectified under the supervision of the probation officer. This is to prevent similar wrong-doing from re-occurring. If the conditions of probation or supervision are not met, the court will apply other punitive measures, such as the cancellation of licenses or closure of businesses. Such criminal measures regarding juristic persons are considered appropriate if applied to industrial factories in Thailand. They may be used in addition to fines. Entrepreneurs will be made apprehensive of the application of the measures and the environment will be restored to normalcy. This will be beneficial to society as a whole and will constitute truly effective punitive measures imposed on industrial plants, eliminating the loopholes which juristic persons or industrial plant representatives always use as a shield to protect themselves. The probationary or supervisory measures are direct penalties imposed on industrial plants or juristic persons. No matter how many times representatives of juristic persons are replaced, the new representatives will have to comply with the conditions regarding probation or supervision. They will have to be aware of their deeds and responsibilities to society at large. They will no longer be allowed to merely pay fines and consider the whole issue finished.